

KOMENTAR BIBLIJE - "Noah" (1. Mojsijeva 6,9 - 11,32)

Nehemija Gordon

Nehemija: U odeljku Tore o Noji, postoji deo gde se govori da je nakon Potopa Bog dao Noju i njegovim potomcima, našim precima, da jedu životinje. Ranije u Postanku, u Rajskom vrtu, ono što su ljudi jeli bile su biljke, voće i povrće, odnosno vegetacija. Ako pogledate primer u prvom poglavlju, stih dvadeset i devet, Bog je rekao: „*Evo dajem vam sve bilje koje nosi seme po svoj zemlji, i sve drveće s plodovima u kojima je seme. Neka vam to bude za hranu.*“ To se dešava u Postanku 1:29, tako da se podrazumeva, odnosno vrlo je jasno da je On čovečanstvu dao samo biljke da jedu. A nakon Potopa, poglavlje devet, stih tri, On im daje da jedu meso, kaže „*Sve vam to dajem, kao što sam vam dao i svo zeleno bilje.*“ Naravno, ovim se postavlja pitanje da li im je Bog dao sve da jedu, da li to obuhvata i puževe, ostrige...

Jono: Da, postojala je razlika između čistih i nečistih životinja do tog trenutka. Šta ti misliš?

Nehemija: To je zapravo poseban problem. Pre Potopa rekao im je da uzmu po sedam od svih čistih životinja, koje bismo mi na modernom hebrejskom nazvali košer životinjama, a od nečistih, ne-košer životinja, rekao im je da uzmu samo po dve. Ta razlika je postojala pre Potopa, što podrazumeva da nakon Potopa, kad im je rekao da mogu da jedu životinje, samo su čiste životinje postale jestive.

Nehemija odgovara na Kitovo pitanje zašto je Noje našao milost u Božijim očima: Pretpostavljam da prvo treba da shvatimo šta znači milost, ali ako tu temu ostavimo po strani, u sledećem stihu vam je rečeno da je on bio čovek pun vrlina, bio je savršen u svojoj generaciji, što je vrlo zanimljiva rečenica. U jednu ruku, bio je savršen, a u drugu, postoji određeno ograničenje, jer je bio savršenoj u svojoj generaciji.

Dakle, neki misle da on nije baš bio toliko savršen, ali u tom vremenskom periodu kada su ljudi bili poročni i tako zli, on je u poređenju s tim bio pravedan čovek. S obzirom na to da se kaže u svojoj generaciji ili generacijama, bukvalno. On je bio pravedan u tom smislu.

Kit i Jono pitaju šta se misli pod tim da je Noje hodao s Bogom, te o čistim i nečistim životinjama.

Nehemija: Zapravo, postoje dva istorijska mišljenja o pitanjima koje ste postavili. To nas dovodi do toga da se pitamo da li su praočevi pre Mojsija znali za zapovesti koje su posle date u Tori. Jedno klasično mišljenje govori da je zapravo cela Tora bila oralno otkrivena već Adamu, a zatim prenošena od Adama na njegove potomke. Takođe, ukazuje na to da se govori, a o tome ćemo sledeće nedelje, o Avramu koji sledi zapovesti, uputstva i mišljenje Boga. Dakle, kakve su to zapovesti, uputstva i mišljenja bila. Pretpostavljamo da su ona kasnije otkrivena preko Mojsija. Znači li to da je sve otkriveno? Međutim, drugo shvatanje govori o tome da je Bog postepeno otkrivao svoje zapovesti, a to otkrivanje je kulminiralo preko Mojsija. Čovečanstvo ne bi moglo sve odjednom da shvati. Ne kažem da je to moje mišljenje, ali je jedno od istorijskih mišljenja. Bog je započeo s Adamom, odajući mu određene zapovesti, pa je otkrivao dalje Noju i Avramu, zatim Isaku i Jakovu, a Mojsije je otkrio savršenstvo Njegovih uputstava u Tori. Moglo bi se raspravljati o tome koje je mišljenje pravo sve dok Njegovo Kraljevstvo ne dođe, ali ono što mislim da je jasno jeste da je postojala pravednost, pa čak i kada su svi ostali bili zli. Ovde ima jedna zanimljiva rečenica, ako mogu da pređem na nju, koja se pojavljuje dva puta, jednom pre Potopa, a drugi put nakon. U poglavlju šest, stih peti, „*Gospod je video da čovek čini veliko zlo na zemlji,*“, nisam siguran kako je to tačno prevedeno na engleski, ali to bukvalno znači da je svaka *jetcer* - misao njegovog srca bila usmerena uvek ka zlu. *Jetcer* je reč koja se u

jevrejskoj tradiciji obično razumeva kao *inklinacija* misli njegovog srca uvek ka zlu. Ako pogledate tu reč, *jetca* znači stvoriti. Stručnjaci za hebrejski jezik kažu da je to u Bibliji hebrejska reč koja znači priroda, tako da bi pravi prevod bio „*priroda misli njegovog srca je bila uvek usmerena ka zlu.*“ Zatim, u poglavlju osam, stih dvadeset i prvi, ponavlja se isto nakon Potopa, gde se govori da Bog više neće prokleti zemlju zbog čoveka. Priroda misli čovekovog srca je uvek zla od njegove mladosti. Ja to razumem kao da čovek ima prirodnu težnju da želi da čini zlo, a ono što nam Bog daje u Tori, odnosno hodanje s Bogom jeste uputstvo kako da prevaziđemo tu zlu prirodu koju posedujemo. Naša priroda je takva da ako vidimo nešto što želimo, da to i uzmemo, da krademo i da žudimo, te da činimo razne loše stvari. Način na koji ja gledam na ta uputstva koja nam je Bog dao jesu smernice u Tori kako da prevaziđemo zlo, tako da možemo da hodamo s Bogom.

Nehemija: *Jetcer* je reč koja je na engleski prevedena kao mašta, ali zapravo znači priroda. Priroda njegovih misli je uvek bila usmerena ka zlu od njegove mladosti. Ono što je Kit govorio jeste da je Bog naš *jotcer*, onaj koji nas je stvorio, tako da je način na koji možemo da prevaziđemo *jetcer*, naše prirodno zlo, jeste da se družimo sa *jocerom*, Tvorcem.

Nehemija: Ono što je za mene ovde važno jeste da ono što dolazi prirodno iz nas, ne mora nužno da bude dobro. To je ono što čujemo i u modernom društvu- ljudi su tako rođeni, to je ono što oni po prirodi žele da rade. Bog nas je stvorio sa sposobnošću da bismo između dobra i zla, čak i ako nam je priroda možda takva da želimo da budemo kao šimpanze. Šimpanza ili gorila želi da ima deset ženki, želi da se pari sa svim ženkama u plemenu, ali Bog je nama dao sposobnost da izaberemo dobro i da prepoznamo da misli koje prirodno imamo, ne moraju nužno da budu dobre, te da treba da ih prevaziđemo. To je ono

što za mene znači hodati s Bogom- da shvatimo kada nešto što želimo da uradimo, treba da to uradimo kao što Bog želi, kako nas je On uputio da uradimo, a ne nužno da to bude onako kako mi to želimo.

Nehemija: Ono o čemu govorimo se pojavljuje u poglavlju devet, stihovi dvadeset i jedan, dvadeset i dva. Govorio se o tome kako je Noje zasadio vinograd i „*Jednom kad je pio vino, opio se i otkrio se u svom šatoru*“ u stihu dvadeset i jedan, a Ham, Hananov otac, video je golotinju svog oca Noje i rekao dvojici braće koji su bili napolju. Ono što se posle dogodilo jeste da se Noje probudio iz svog pijanstva i prokleo je Hama. Pitanje koje se postavlja već godinama jeste- šta je to Hamov greh, to što je video svog oca golog ili, kao što se već u prastarim vremenima pretpostavljalo da je ovo zapravo eufemizam. Eufemizam je kada želimo da kažemo nešto, neku brutalnost na lep način, kao na primer, kada umesto da kažemo da je neko umro, da kažemo da se upokojio. Ovde se pretpostavlja da je eufemizam iskorišten u delu kada je on video očevu golotinju, da to zapravo znači da je imao seksualni odnos s njim. To jeste šokanto, ali ako pogledamo 3. Mojsijevu 20,17, pojavljuje se isti izraz kada se opisuje incest- videti nečiju golotinju, što znači imati seksualni odnos.

Jono: Dakle, zasigurno je jedna mogućnost da je Ham iskoristio Noja.

Nehemija: Dobro, to možemo da direktno kažemo, Ham je silovao Noja kada je bio pijan. U Prvoj Mojsijevoj knjizi, da se tako napisalo, zvučalo bi užasavajuće, pa se koristi eufemizam - da je on video njegovu golotinju, što i na drugim mestima znači "imati seksualni odnos".

Nehemija: On ne govori da će biti duga ili kratka zima, nego govori o tome da će se prirodni ciklusi nastaviti, a očigledno u vreme Potopa ili moguće i pre Potopa, ti ciklusi su bili prekidani. Jedna od stvari koje su zanimljive jeste da, kada je Adam zgrešio, piše da je Bog prokleo zemlju zbog njegovog greha. A onda je ta kletva otklonjena tokom Potopa, a

posle Potopa je Bog rekao da više neće prokleti zemlju zbog čoveka. Ta kletva je otklonjena, što je pokazano u stihu kada Jehova kaže da neće više prokleti zemlju zbog čoveka, zbog prirode srca čoveka koja je zla od njegove mladosti, te da neće više izbrisati sve što živi kao što je već učinio. A onda kaže, u stihu dvadeset i dva, da će se ti prirodni ciklusi nastaviti. Meni to zvuči, iako ne znamo sigurno, kao da kada je zemlja bila prokleta, nisu imali zimu, a ni leto. Bilo je verovatno teško živeti kad nema normalnih ciklusa.

Jedna od stvari koja mi je takođe zanimljiva, ljudi je čitaju i svi je mahom preskoče, jeste u poglavlju deset, ako izbrojite sva imena Nojevih potomaka, nakon generacije Sima, Hama i Jafeta, njegova tri sina, nalazite da su njegova tri sina stvorila sedamdeset različitih naroda. To je zanimljiv broj - sedamdeset, postoji zanimljiv stih u 5. Mojsijevoj 32,8, Bog je podelio Adamove sinove, stavio je granice narodima po broju dece Izraela. To je veoma misteriozna rečenica. Šta to znači? Podeliti celo čovečanstvo po broju dece Izraela. Broj dece Izraela u trenutku kada dolazili u Egipta bio je sedamdeset, što se odnosi na sedamdeset naroda, potomaka Noje, od Sima, Hama i Jafeta, u poglavlju deset.

Jono: Dakle, to su porodice sinova Noja prema generacijama u svojim narodima. Narodi su bili podeljeni nakon Potopa. To je poslednji stih u poglavlju deset. Narodi su nakon Potopa bili podeljeni na zemlji. Zatim dolazimo do priče o Vavilonskoj kuli, kada se na celom svetu govorilo jednim jezikom, jednim govorom. Je li taj jedan *devar*?

Nehemija: *Devar* je zanimljiva reč. Može da znači reč, može da znači stvar, a takođe se označava i Božija reč, sve je to upotreba reči *devar*. Na celom svetu je bio jedan jezik, bukvalno jedna usna, što znači jezik, i jedna *devarim* - stvar, što znači da su svi bili na istom. Celo čovečanstvo je u to vreme bilo jedno veliko pleme, upravo je to ono što se govori, pa

su svi pričali istim jezikom. Dakle, u poglavlju deset se govori šta su sve ti narodi bili, dok se u poglavlju jedanaest objašnjava kako, u kojim uslovima, su ti narodi i jezici podeljeni u njih sedamdeset.

Nehemija: Piše da su hteli da izgrade građevinu koja će doći do neba. Piše da su hteli da dođu do neba, mislili su da se Bog nalazi gore na nebesima, bukvalno su shvatali značenje da je on gore na nebu, tako da su hteli da se popnu gore, da mogu da budu kao i Bog.

Nehemija: Umesto da grade u Božije ime, želeli su u svoje. Ima poznati stih u Knjizi proroka Sofonije 3:9, gde se govori o tom vremenu- „*Jer ću tada narodima dati čist jezik, da bi svi prizivali Gospodnje ime i služili mu rame uz rame.*“ A ono što su oni uradili u Vavilonskoj kuli je to da su služili sebi rame uz rame i prizivali svoje ime. Zato im je On pomešao jezike, ali je rekao da će da poništi kletvu Vavilona i svi ćemo ponovo da pričamo jednim jezikom. Sledeći put neće se moći prizivati svoje ime i služiti sebi, nego samo Njegovo ime.

Nehemija (36:28): Nimrod verovatno dolazi od hebrejske reči, kao i sva ostala imena u poglavlju deset što dolaze iz hebrejskog, jer je to bio prvobitni jezik. Nimrod znači- hajde da se pobunimo, dakle ljudi su to shvatili kao da je on bio vođa pobune u Vavilonskoj kuli. Nije to bio samo čin građenja kule kako bi izgradili svoje ime, nego je to bila i pobuna protiv Boga. To znači ime Nimrod, hajde da se pobunimo. Dakle, on je možda poveo tu pobunu.

Nehemija: Ako pogledate sva imena, sve dok Bog nije pomešao jezike, sve do gradnje Vavilonske kule, to su imena koja imaju hebrejsko značenje. Na primer, kod imena Noje, On nam govori značenje imena Noje. Pogledajmo u poglavlju pet, stih dvadeset i devet, kaže „*Dao mu je ime Noje, rekavši: On će nam doneti utehu u našem poslu i u mukama naših ruku koje nam zadaje zemlja koju je Gospod prokleo.*“ To je igra reči koja nešto znači samo na hebrejskom.

Da imamo samo jedan takav primer, rekli bismo u redu, to je možda slučajnost, ali zapravo imamo sva ta imena, Adam, Eva, Kain, Avelj, Set. Sva ta imena imaju značenje na hebrejskom, napisana u odlomcima, nekada eksplicitno, nekada implicitno. Da je neki drugi jezik bio prvi jezik na zemlji, onda se ne bi mogla naći podudarnost između imena i značenja imena. Drugi primer bi bila tri Nojeva sina- Sin, Ham, Jafet, to su tri reči na hebrejskom. Sin znači ime, Ham znači "vruć" (38:28), a Jafet znači prelep, a i veliki. Da je na primer, engleski bio prvobitni jezik, on se ne bi zvao Jafet, neko Grejt (Veliki), Big, ili bi imao neko ime koje nešto znači na engleskom ili nekom drugom jeziku. Činjenica da sva ta imena pre Potopa, ili bolje rečeno pre gradnje Vavilonske kule, odgovaraju rečima na hebrejskom, govori mi da je hebrejski zaista bio prvobitni jezik.

Nehemija: Hebrejski je ostao govorni jezik barem do trećeg veka n.e. U knjizi "Izreke otaca" govori se o tome kako su rabini razgovarali o određenoj reči iz Biblije. Nisu znali šta neka reč znači. Ono što se događalo jeste da je Izrael gubio svoj suverenitet, te su ga Rimljani postepeno osvajali i dominirali u njemu. U Istočnom Rimskom carstvu, Grčkoj, gde je aramejski jezik preovladavao, hebrejski jezik je počeo sve manje da se koristi. Do trećeg veka, čak i intelektualni krugovi rabina nisu znali da govore hebrejski tečno, nisu ga govorili kao svoj prirodni jezik. Seljaci su bili jedini koji su ga tečno govorili kao svoj prirodni jezik. Zato su samo sluškinje sa najnižim statusom u društvu govorile hebrejski jezik. To nije ništa iznenađujuće, kada bi sada otišli u Vels i potražili nekoga ko govori galski jezik kao maternji jezik, ne biste tu osobu našli na fakultetima, intelektualnim krugovima, nego u ribarskim selima. Tamo biste našli starce koji ga govore. To bi bio isti slučaj kao i sa sluškinjama koje su ga govorile u trećem veku.

Ono što je zanimljivo jeste da je prvu hebrejsku gramatiku napisao Ilaj ben Juda iz Nazareta, koji je rekao da dok je pisao gramatiku, proveo je mnogo vremena sedeći na ulicama i trgovima, slušajući jezik koji su ljudi govorili kako bi proverio svoju gramatiku u knjizi. On nije govorio hebrejski kao maternji jezik, ali su jevrejski seljaci iz Tiberije, od kojih neki još uvek govore hebrejski, tako da je slušao taj govorni hebrejski.

To je bilo u desetom veku n.e. Hebrejski jezik se kao govorni nije govorio svuda, ali postojale su male grupe ljudi koje su još uvek govorile hebrejski u desetom veku. To je i tada bio mrtvi jezik, tako da kao što su ga govorili u desetom veku, govorili su ga i u prvom, jer je to devet vekova ranije.

Činjenica da imamo Svitke sa Mrtvog mora, mnogi od njih, koji su originalna dela, a ne samo kopije ranijih dela, napisani su na hebrejskom, kao "Sinovi svetla, sinovi tame", koji nisu deo Biblije, nego deo spisa sa Mrtvog mora, napisani su na hebrejskom. Zašto bi ih pisali na hebrejskom da ga nisu govorili? Pored toga, u drugom veku, imamo pisma koje je napisao Bar Kohba, jevrejski pobunjenik protiv Rimljana, pisao ih je na hebrejskom i koristio žargon, koji postoji jedino u govornom jeziku. Sve to pokazuje da oni ne samo da su govorili hebrejski jezik u prvom veku, nego su ga govorili i dugo posle toga. To ne znači da su ga svi govorili. Ako pogledamo Vels ili Irsku, većina ljudi govori engleski, a samo mali broj govori galski. Pre nekoliko stotina godina, možda su samo farmeri govorili galski, a ljudi na dvorovima su govorili engleski.

Ista situacija je verovatno bila i u prvom veku, kada su intelektualni krugovi verovatno među sobom govorili aramejski, a neki od njih i grčki, ali da ste otišli do farmera, pastira, ribara, to su ljudi koji su i dalje govorili hebrejski. To verovatno ne bi bio isti jezik koji je govorio Isaija, jer se jezik s vremenom menja. Ako pogledate primer Mišnu, koja je

napisana početkom trećeg veka na hebrejskom, mogli biste da pronađete 20 do 30% aramejskih reči, još 5 do 10% grčkih reči, ali je jezik još uvek bio hebrejski. Gramatika je takođe bila hebrejska, struktura je bila hebrejska, ali je dodir sa drugim jezikom i rečima postajao sve uticajniji.

Nehemija: Ono što on (Isaija) misli pod "nečistim usnama" jeste da misli da nije rečit. Ono što je uobičajeno kod proroka jeste to što se oni opiru da budu proroci, ne žele da budu proroci. Nisu izbuđeni oko toga, misle da je bolje da se neko drugi izabere. Mislim da je to ono što Isaija govori - imam nečiste usne, nisam rečit, ne mogu dobro da se izrazim, izaberi nekoga drugog. Onda bi Bog stavio ruku na njegova usta i rekao - u redu, sada sam ti očistio usta. Ne znam koji su jezik govorili anđeli, mislim da oni mogu da govore bilo koji jezik.

Nehemija: Hajde da na nakratko pogledamo Knjigu proroka Jeremije, poglavlje deset, stih jedanaest, to je veoma zanimljiv stih. To je jedini stih u celoj Bibliji koji je na aramejskom (osim knjige Jezdrine i Danilove). Bog govori Jeremiji da treba da prenese poruku ne-Jevrejima. A onda odjednom dok on govori sa ne-Jevrejima, u tom stihu jedanaest, poglavlje deset, tu On govori na aramejskom. To je jezik kojim su govorili ne-Jevreji. Zapravo je to igra reči na aramejskom. On kaže „*Ovako im recite: „Bogovi koji nisu načinili nebesa i zemlju nestaće sa zemlje i ispod nebesa.“*“ To je igra reči, jer i reči "načinili" i "nestaće" se skoro isto izgovaraju - ABAD, s tim da je prva reč sa slovom "ajin", a druga sa slovom "alef". Zvuči vrlo slično.

U tome je stvar, tu je Bog govorio aramejski. On može da govori svaki jezik, za aramejski se smatra da je to jezik kojim govore ne-Jevreji. Vrlo je zanimljivo što u Knjizi proroka Danila, imamo celi jedan veliki deo proročanstava na aramejskom jeziku, a to je tako jer su sva ta proročanstva bila namenjena ne-Jevrejima.

Nehemija: Ako pogledamo u Isaiji, poglavlje šest, a zatim u Prvoj knjizi o Carevima, poglavlje dvadeset i dva, vidimo dva događaja gde Bog razgovara sa kraljevskim sudom, skupom anđela. Kod oba događaja, imamo to „mi“, govori „mi“ dok se konsultuje s njima, ali dok to čini, on to zapravo čini sam.

Nehemija: *Elohim* je zapravo množina veličanstva, što je gramatička kategorija, koja ima završetak u množini, ali ima glagole, prideve, zamenice koje su u jednini. Na primer, u hebrejskom, postoji razlika između - On je stvorio i Oni su stvorili. U engleskom je reč on u množini - oni, a u hebrejskom to menja sam glagol. Reč *Elohim* uvek znači - On je stvorio, On je rekao, On je sišao, a nikada - Oni su stvorili, Oni su sišli, Oni su govorili, Oni su rekli. Ono što nam to govori da je to gramatička kategorija koja ima završetak u množini, te izražava broj jednoga, u hebrejskom može da postoji množina u broju i množina u kvaliteti, odnosno kako da kažemo da je nešto veliko.

U 2. Mojsijevoj 21. poglavlju, kada govori o vlasniku bika, koristi množinu, ne zato što postoji nešto mistično oko vlasnika bika, nego samo kaže da je on apsolutni gospodar i vlasnik bika, odgovoran za njega kad on pričini neku štetu.

Ova kategorija množine nije ograničena samo na Boga, nego opisuje i vlasništvo, veličinu. U nekim drugim kontekstima, kod ljudi se koristi ta množina kako bi ih se opisalo. Kao što je kraljica Engleske nekada govorila - ne zabavljamo se, a mislila je - ja se ne zabavljam. Na taj način ona govori. Ista stvar se dešava i kod ove množine, nastavak kod *Elohima*, ali glagol u jednini uvek govori da se tu radi o množini, a ne o čudu ili množini (ne bi se složili sa ovim tumačenjem o "množini veličanstva; Nehemija ne veruje u Trojstvo i onda navodi ovakvo tumačenje; glagol u jednini iza imenice u množini (*Elohim*) ukazuje na jednog Boga, a sama imenica, čija struktura sa nastavkom "im"

predstavlja mušku množinu, ukazuje da Jedan Bog ima više "dimenzija" ili "lica", što se u biblijskim tekstovima detaljnije objašnjava. Preporučujemo koristan tekst na ovu temu na linku: www.cps.org.rs/trojstvo.pdf - prim. MP)

Prevod: www.creation6days.com